

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:
Administrațiunea tipografiei archidieceșane, Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiează.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiin, 16 Iunie v.

Azi de sêra la 6 ore s'au împlinit 5 ani de când columna românismului din Austro-Ungaria, Marele Archiepiscop și Metropolit Andreiu Baron de Șaguna, biruit de o chinuitoare bôlă îndelungată, a cădut prin môrte. 5 ani sînt de când scirea de jale a pêtruns în cele patru vêturi până și în cea din urmă colibă românescă și de când lacremile de pe fețele fiilor sufletesci ai Marelui bărbat se sterg, dară numai ca să facă loc altora.

Este dureros pentru o națiune când perde un bărbat, care i-a fost părinte și rașim; este însă și mai dureros când lipsa lui se simte și după ani și când nici averea materială nici averea spirituală rămăsă de dênșul nu sînt în stare să potolêscă focul aprins de grija pentru golul ce Marele bărbat l'a lăsat în urma sa.

O națiune, un popor își are sau își au și ele simțemintele sale, simțeminte, care mai nici odată nu înșală. Stêrnirea simțemintelor lor este mai totdeauna motivată. Bucuria și întristarea în popor nu sînt nici odată fățărite. Poporul se veselesce când se bucură și plânge când e întristat. El, în dîlele aceste, când își va aduce aminte că ele sînt în care se împlinesce acea tristă aniversară, care i-a adus cea mai tristă dintre tristele sciri, de și ocupat de afacerile ce'l cupleşesc, va simți cum în peptul lui se îmbulzesc oftările pentru că a perdut pre cel ce'i era părinte în biserică, și aperiătoriu în a afară de biserică, în cele politice. Poporul nostru își va aduce aminte cum îndată la venirea sa, încă până a nu se așeșă pe scaunul archiereșc și în timpul antemarțial, a sdrobit cătușele umilitore care i ține biserică legată și ingenunchiată înaintea și la picîorele bisericilor din patrie; el își va aduce aminte cum i-a eliberat învățămîntul religiunei sale și în fine învățămîntul întreg al tinerimei sale și l'au apêrat înaintea pu-

ternicilor dîlelor de atunci; el își va aduce aminte cum i-a ridicat învățămîntul și l'a pus pe un egal nivel cu învățămîntul celor ce și'l cultivaseră de seculi; își va aduce aminte cum a deschis porțile cele închise de sute de ani a le sinodalității, punându-le, sinodalitatea și biserica, preste tot, sub acoperișul cel sigur al metropoliei restaurate de dênșul și l'a învățat să și administreze el însuși biserica și scôla sa; își va aduce aminte cum i le-a asigurat pe tôte aceste prin legi votate în legislațiunea patriei, de carea din rea talmăcîre a împregiurărilor se îndepărtase în mare parte poporul însuși, lăsând terenul seu, mult puțin, pradă speculanților și străinilor; el își va aduce aminte de ostenețele și luptele prin care i-a câștigat și mijloce materiale parte dela stat, parte din asudorea și economia sa; el își va aduce aminte cum s'a îngrișit prin scrieri a'i da învățatură ca să și cunoscă biserica sa și prin întemeierea unei tipografii și a unui organ de publicitate l'a pus în stare să învețe mai departe și să și apere pozițiunea ce i-a câștigat.

Dar nu mai puțin își va aduce poporul român aminte, cum a fost el ângerul seu păzitoriu în dîlele cele grele și furtunoșe, când era adunat pe câmpul libertăței la Blaj; cum n'a crușat osteneță și avere pentru a'i reprezenta și apêra drepturile la cari aspira el ca națiune: cum a înfruntat pentru el pericolii cei mai grei, când pentru dênșul călătoria printre glôtele înferbentate de spiritul revoluțiunei; cum a călătorit prin țeri străine ca să potă străbate la tronul, care era unica scăpare și mângăiere pe acele timpuri și cum atunci esercita totdeauna scăpare de năpăstuirii pentru bărbații români, cari încăpuse în periculi; cum mai târziu prin influința sa ridică un număr considerabil de bărbați români în funcțiuni tot așa de considerabile și prin acesta întări vașă națiunală, punend națiunea în faptă pe o trêptă cu celelalte națiuni; cum mai

târziu esoperă și legi constituțiunale, cari confirmară și sancțiunară această pozițiune.

Aceste și câte alte, pentru care colonele aceste sînt prea ânguste, când și le va aduce aminte poporul nostru pe tôte, și poporul sîntem siguri că o face, ôre nu se vor grămădi oftările în peptul seu? ôre nu vor isbucni ca o furtună spre a fi potolite de lacremile ce vor riura ca o plôie, care aduce iarăși viață în locul secetei cauzate de vêturile uscăcioșe a le furtunei?

Ar fi o îngratitudine din cele mai revoltătore când binefacerile Marelui bărbat ar fi date uitărei. Poporul nostru însă numai ingrat nu este și când apare el așa, această nu se întempla din vina lui.

În fie care an de doue ori își aduce aminte cu solemnitate de deosebită venerațiune de părintele seu iubitoriu și iubit; nu'l uită inse nici pe un moment, pentru că binefacerile lui sînt prea multe ca să'l potă uita.

Simțemintele sînt frumoșe mai ales când sînt dedicate umbrelor unui reposat așa de mare și atât de prețios, cum a fost Marele Andreiu. Însă pentru că opera venerațiunei să fie deplină, simțemintele nôstre trebue să fie incununate de fapte sevășite în spiritul aceluia, a cărui amintire ne ținem datori a o venera. Clerul și poporul nostru prin reprezentanții sei a făcut solemnă promisiune în două sinode archidieceșane: a'l urma pe calea principiilor, întemeiate în canonele și aședămintele bisericiei nôstre, desgropate de Marele Archiereu după seculi. Dacă ne-am împlinit promisiunea, ca cler și popor, dată prin reprezentanțele nôstre, nu voim a judeca. Constatăm datorința, nu numai a clerului și poporului din archidieceșă, ci a tuturor Românilor din Austro-Ungaria, de a urma cu fapta principiilor indigitate de Marele Archiereu și bărbat de stat. Acesta este cea mai potrivită și tot odată cea mai salutară venerațiune.

Potrivită țicem, pentru că Marele bărbat, carele a fost omul faptelor și a urit frasele gôle, nu se pôte venera corespunđătoriu decât iarăși prin fapte. Salutară, pentru că dacă cugetăm că el un om singur și a fost în stare a câștiga atâtea și varie bunătăți pentru poporul seu, noi mulțimea urmând iubirea lui de religiositate, moralitate și activitate vom adauge și noi ceva la bunătățile de lipsă poporului nostru. Cu alte cuvinte, vom merita și vom deriva binecuvântarea lui părintescă asupra nôstră și după môrte, adăugend și facend să crêscă ceea ce el a început într'un mod atât de grandios, încât până o vom respecta va fi invidiată de toți vecinii nostri.

Am recunoscut odată adevêrul celor de mai sus, nu ne rămâne altă, decât, dacă am hesitat uimiți, scie Dđeu de ce, să pășim dela oftări și dela lacrimi la fapte. Căci până când vom sta departe de fapte și vom fi numai un „cîmbal resunătoriu“ oftărilor și lacrimile nôstre vor fi zadarnice, ele își perd și meritul venerațiunei și atrag contrariul dela binecuvântare. Golul cauzat de môrtea Marelui bărbat va fi mai mare și întristarea se va face torturătore pentru că nelinșcesce consciința.

La fapte dar, la fapte religiôse-morale și salutare pentru poporul nostru, la fapte și atunci, când va trebui ca să întimpinăm, precum părintele nostru de odinôră, dificultăți, și atunci când vom avê să riscăm nenumărată comoditatea nôstră, dar chiar și averea și viața nôstră.

Astfelu cu timpul vom deveni în stare a umplê golul și a vindeca rana ce neindurata môrte a cauzat unui popor fost pârășit de sôrtea cea bună și care numai pe la mijlocul acestui secul își aflase părintele cel iubit și pururea neuitat.

FOIȚA.

Suveniri din viața scolară.

III. Scôla din Blaj. (Urmare).

Tot am auđit țicendu-se că „hârția multe rabdă.“ Eu mi-am pus în gând să vêd cât pôte rabda cetitoriu acestor „suveniri,“ făcendu'l să vină cu mine iară în casa unui orășan din Blaj, după cum era pe vremea mea, să vêdă cortelele în cari tinerețele mele au fost puse pe probă. Vêdend o casă ori care, fără să pécătuescă va putê țice că le cunosc pe tôte: cunosc viața casnică-socială a „studentului“ — de pe vremea mea.

Și ca să nu umblăm colindând și stând în cumpene, hai să intrăm în cortelul ce l'am avut în anul cel dintâiu. Până „se adună studenții“ casa „de dat“ este ca un păhar: păreții albi, pe jos lipit și presêrat cu nășip, mobilele descrise puse în rânduială.

După ce studenții se încorteléză, grecul, care e de comun meștesugariu, își pune „miheiul“ în casa studenților, și acolo lucră — „Geselu“, dacă este, că „maisteru“ n'are totdeauna vreme. În casa în care am intrat, grecul este „șuster.“ Dacă vreți, ve duc în alte cortele de ale mele în care „jupănu“ e mészariu sau cococariu.

Dar tot e bine să rămânem pe lângă cel dintâiu. Așa dară, după ce se împlini numărul de 7 „studenți“, ne pomenim cu „miheiul“ în casă, de unde nu s'a scos până când era să între alți „ștudenți“ în cortel. La început se făcú ceva vorbă; dară cu vreme sau liniscit studenții, că „miheiul“ a fost adus numai ca să mai omorîm vremea și apoi nu se putea poffi ca „miheiul“ să stee în „casa de paradie.“

După ce s'a încortelat „miheiul“ în cortelu nostru, pe noi nu ne supêra șgomotul ce'l făcea „Geselu,“ ori după cum i mai țiceau „leghinul“ cu „meștesugul,“ nici petecele de turic și talpă ce le arunca pe jos. Omul se dedă cu tôte, și așa ne-am dedat și noi, că de învățat, slavă Domnului, era

larg pe afară, iar de curățit prin casă se curăția când se curăția, și la anul se spoia și lipea pe jos. În timp de iêrnă, când țiuia nu era destulă pentru învățat, dacă ierta timpul și împregiurările ne mai puneam și la lumină, pe care o cumpêram pe rënd. Acesta era însă cam rar. Și iată de ce.

În Blaj, pe vremea mea, era două feliuri de învățatură: învățatură de „carte“ și învățatură de „cărți.“ Învățatura de „carte“ se făcea în scôla și pe afară, care după cum putea și îl tragea inima; învățatura de „cărți“ se făcea la mésză cea cu nume țiate. Cea dintâiu se făcea nu se făcea, dar cea de a doua se făcea cu tótă sirguința.

Nimic nu era așa popular ca cărțile cele de 32 tomuri, numite de greci „biblie.“ Biblia această „grecescă“ era cunoscută tuturor copiilor, numai mie nu. Dar, ce să țic, am fost ușor la cap, că în scurtă vreme — mult un an și jumătate — sciam umbla cu dênșă după tôte formele. Începênd de la „porc,“ „101“ și trecend la „nobel ainundraisig“ am ajuns cu vreme de

sciam și „ferbel.“ Mult m'a ajutat la această învățatură „grecu“ la care eram în cortel. Să fi vêđut ce silințe își da omul ca să me învețe, nu în teorie, ci practice! Începeam câte odată de pe la 4 cêsuri sêra, după eșitul din scôlă, și de multe ori ne apuca țiuia următore stând alătura cu „grecul“ și încă cu 2—3 iuși, pe cari ne învăța „de-a cărțile.“ Adevêrat că învățatura această practică era cam scumpă, că jupănu Pêter mai totdeauna ne lăsa „pilugi,“ scociorându-ne bănișorii din șerpărel, — dar avea un farmec deosebit, încât, dacă ne apucam odată de cărți, nu ne trebuia nici de mănăcare.

După ce le-am învățat odată, numai atunci nu „dam de-a cărțile“ când n'aveam parale.

Se țice că: „calea la iad e pardosită cu propusuri bune.“ Acesta se pôte aplica și la cărțași. De câte ori, după ce-mi perdusem păralele, nu mi-am propus să nu me mai joc, și de câte ori n'am auđit pe alții punend „vot“ că nu se vor mai juca „de-a cărțile“ — ca cu cel dintâiu prilej propusul și votul să fie uitat!?

Revista politică.

Închiderea dietei așa pe neașteptate a pus pe gânduri pe mulți oameni cari se ocupă cu politica. Între alții diariul „P. Napló” încă ține că acesta se face pentru că fără multe întrebări că pentru ce, intrarea trupelor noastre în Bosnia și Erțegovina să se facă. „Contele Andrassy, ȳice citata f6ie, s'a învoit a se crea o Bulgaria de m6dă n6pte. Cu t6te c6 acesta ne interesez6 pe noi f6rte tare de 6re ce ea d6 ocol Rom6niei. Contele Andrassy s'a învoit ca Rusia s6 și ia Basarabia și s6 și aneeteze gurile Dun6rei. Contele Andrassy s'a învoit ca Serbia s6 se l6rgesc6 spre m6d6-di și Muntenegru s6 se m6r6sc6 într'o m6sur6 considerabil6, ba el s'a învoit ca Muntenegru s6 capete și un port — pentru Rusia. Așa se ap6r6 interesele n6stre. Așa am împedecat noi formarea de staturi n6ue ruseci. Așa împedec6m noi desvoltarea puterii ruseci pe peninsula balcanic6. Cestiunea Bosniei și Erțegovinei încă nu e deslegat6. Acesta rem6ne la urm6, mai 6nt6iu se 6st6pt6 dis6lverea dietei unguresci. Ce vor ȳice aleg6torii unguresci, dac6 vom ocupa Bosnia?”

Aleg6torii au timp s6 vorbesc6 despre acest6, pentru c6 deputații lor vor fi numai în Octombrie întruniți în diet6.

Cu t6te aceste e greu de cuprins ce va s6 ȳic6 necesitatea de a întreveni Austro-Ungaria în provinciile m6rginașe turcesci. E greu de a înȳelege ce au s6 însemneze cuvintele lui Tisza în casa deputaților al6t6eri, c6nd într'un r6spuns dat lui Helfy ȳice: c6 nu p6te nici c6nd fi în interesul Ungariei ca staturile slavice s6 și dea m6na la graniȳa n6str6 de m6d6-di și s6 6nf6șure lanțurile împregiurului pic6orelor n6stre.

Se vede c6 lucrurile în congres nu decurg așa de neted dup6. cum se tr6mbiȳ6 prin presa ofici6s6.

Dela congres, respective din Berlin, se telegrafez6 în 6re care form6 pozitiv6 c6 în ședinȳa din urm6 a congresului, la propunerea Austro-Ungariei și Franciei s'a acceptat egalitatea tuturor cultelor în Bulgaria și Rumelia res6rit6n6. Mai departe se telegrafez6 tot de acolo, c6 6ndat6 ce cestiunea Bulgariei va fi deslegat6 se vor pertracta cestiunile Serbiei și Muntenegrului. Rusia nu pretinde nici o influinȳ6 la Dun6re. Retrocesiunea Basarabiei se cere numai p6n6 la Chilia. Gura Sulinei are s6 rem6n6 la Romania.

Puținele cuvinte din scirile aceste cari privesc Romania numai așa se pot înȳelege, dac6 cumva memorandumul

dat de reprezentanții Rom6niei s'ar fi luat la desbatere. Memorandumul acesta se 6mparte în cinci puncte: 1. Din teritoriul Rom6niei s6 nu se instreineze nici o parte; 2. s6 nu se dea drept Rusiei 6și trece trupele preste teritoriul rom6n; 3. Rom6nia rem6ne în posesiunea gurilor Dun6rei cu t6te insulele; 4. Rom6nia s6 se desp6gubesc6 în mod satisf6c6toriu și 5. s6 se declare de independent6 și s6 i se neutralizeze teritoriul.

Sesiunea camerilor romane s'a prolongit p6n6 la 3 August st. n.

„Le Temps” primesce de la corespondentul seu special de la congres o lung6 telegram6, din care estragem urm6toarele, în privinȳa Rom6niei și-a delegațiilor sei de acolo:

„Dd. Cog6lniceanu, Br6t6ianu și Calimachi-Catargi, agentul rom6n de la Paris, au fost primiți ast6di de d. Waddington, la otelul ambasadei franceze. S'a vorbit pe aici și în mai multe ȳiare franceze și altele, c6 dd. ministrii și agenții ai Rom6niei au fost reu primiți la Berlin; s'a ȳis c6 guvernul imperiului german ar fi 6mputat acestui principat, c6 s'ar fi amestecat în mijlocul marilor aventuri, în potriiva poveȳelor ce i ar fi fost trimise din Berlin; s'a pretins, în fine, c6 delegații rom6ni, în faȳa unei primiri mai mult dec6t rece, ce li s'ar fi f6cut, ar fi hot6r6ți s6 p6r6sesc6 Berlinul, dup6 puține ȳile. Dar dup6 informaȳiunile ce am, ȳice numitul corespondent, 6ș put6 s6 afirm, c6 t6te aceste șgomote s6nt exagerate.

În realitate, germanii n'au dat nici odat6 avisuri rom6nilor; nu i-au 6ndemnat nici s6 se b6t6, nici s6 nu stea liniștiți. Prin urmare, ei n'au putut s6 i blameze, pentru neascultarea unor consilii, ce n'au fost formulate. Pe timpul resboiului, singura manifestare a sentimentelor curții din Berlin, în privinȳa purt6rei rom6nilor, a fost o scris6re, adresat6 de 6nsuși 6mp6ratul principelui Carol, dup6 isb6nda acestuia din urm6 dinaintea Plevnei; și în acest6 scris6re, ce a fost publicat6, era o fr6s6 f6rte 6ncur6toare, pentru c6 se termina cu cuv6ntul (*vorw6rts*) „6nainte”.

Dup6 resboiu, în timpul crizei diplomatice, care provoca 6nt6nirea congresului, Germania, a p6strat aceiași rezerv6 faȳ6 cu Rom6nia. Numai 6ncepe 6ndoial6, c6 agenții rom6ni s'au am6git dac6 au creȳut c6, graȳie leg6turilor de rudenie, ce unese pe suveranul lor cu curtea Germaniei, acest6 putere le-ar ap6ra cauza contra Rusiei. Și în adev6r, p6te li s'a și dat s6 6ntel6g6, c6 c6rta lor cu Rusia nu presint6 mult interes; dar, cred c6 at6t curtea, c6t și cancelaria, și-au dat cel puȳin osteneala ca s6 poleiasc6 hapul, cum se ȳice, și sum în poziție s6 afirm, c6 delegații Rom6niei n'au avut nici odat6 poft6 sa p6r6sesc6 Berlinul, mai 6nainte de ce congresul va satori, 6nc6t 6i privesce pe d6nșii.

Primirea ce li s'a f6cut de represen-

tanții puterilor a fost simpatic6. Ei se tem p6te c6 buna-voinȳ6 Europei s6 nu fie numai platonice; dar nu desn6d6duesc de cauza lor. Deja, ei au cerut congresului de a bine voi s6 i asculte, și nu i nici un cuv6nt de a crede — ori ce ar zice c6te-va ȳiare — c6 acest6 cerere va fi respins6. 6mi pare chiar, dup6 c6te am auȳit vorbindu-se în 6re cari cercuri, c6 le r6m6ne chiar și c6ți va sorți de isb6nd6, 6nt6r a 6bținea razimul c6tor-va puteri. Dac6 Rusia ar refuza s6 cedeze Europei, asupra unui singur punct, care o interesez6 în deosebi, e sigur c6 congresul ar sacrifica pe rom6ni, spre a cump6ra cu acest preș pacea at6t de dorit6. Dar, dac6 reclamaȳiunile contra ced6rei Basarabiei nu vor fi singure, c6rora Rusia s6 le p6t6 opune un non possumus, nepl6c6rit Europei, este cu puȳinȳ6, ca, spre a 6sc6cita asupra Rusiei o presiune în fav6rea p6cei, de care și d6nsa are nevoie, Englitera, Austria și Franȳa, vor 6mbr6țișa cu mai mult6 c6ldur6 interesele principatului.

Dup6 Rom6ni Englitera și republica francez6, cari declar6 c6 voiesc, pe c6t e cu puȳinȳ6, s6 represinte în congres respectul vechielor tratate, au în aparenȳ6 un interes teoretic, dar în fond f6rte real, de a protesta contra abrog6rei gratuite a unei m6suri de precauȳiune, luat6 în urma resboiului Crimei...

De aci 6nainte, citatul corespondent, continu6 a presinta tesa ce vor susține delegații noștri la Berlin și motivele temeinice, ce 6nv6c6 6nt6r susținerea ei. În cele din urm6, el arat6 c6 rom6nii par a nu se supune la ceea ce, dup6 d6nșii constituie o violaȳiune a drepturilor lor și c6 nu vor ceda dec6t forȳei, protest6nd cu energie.

La serb6torile latine.

Public6m dup6 „Pressa” darea de sam6 oficial6 a serb6toarei de la Montpellier precum și raportul secretariului general al Societ6tei Limbelor Romane, din cari ori-cine p6te ved6 c6t de complect6 și c6t de ilustr6 a fost victoria c6știgat6 de bardul de la Mircesci asupra tuturor rivalilor sei.

Public6m asemenea dup6 „Pressa” ultima epistol6, ce d. Președinte al juriului C6ntecului Latinului adres6 aceluia, pe care îl numesce, în numele tuturor colegilor sei, Poetul Latinit6ței 6ntregi.

Traducție dup6 epistola adresat6 Domnului V. Alecxandri de c6tr6 D-nu A. Roque-Ferrier secretariului Societ6tei pentru studiul Limbelor Romane.

Montpellier, 14 Iunie, 1878.

Scumpul meu Domn! S6nt c6te-va ȳile de c6nd am primit epistola, ce mi-6ți f6cut on6rea a mi scrie, și viu, în numele Societ6tei Limbelor Romane, și prin bine-voit6rea D-v6str6 intermediare, a mulț6mi Ro-

m6nilor pentru adesiunea lor la idea serb6torilor latine. Decern6nd C6ntecului Latin de la Mircesci, cupa dat6 de c6tr6 D. de Quintana, juriul poeȳilor de la Montpellier a fost mai fericit de pe c6t ve pot spune, de a pune de acord simpatiile sale ard6toare c6tr6 partea Latinilor de la Dun6re, și universal6 admiraȳiune ce 6nt6lnesc pretutindenea strofele at6t de senine și 6nalte, prin cari afirmații regalitatea rasei latine asupra tuturor raselor universului. D-nii M. Mistral, Bornier, Tourtoulon, Quintana, Barluu-Perussis, Obedenaru, Paul-Glaiza, Toulouse-Lagutrec, Llorente, Aquila, Gabriel Azais, Chaboneau, Donnadiu, ca și mine; aceia cari au f6cut parte din juriul C6ntecului Latin, ca și aceia cari au luat parte S6mb6t6 25 Maiu, la Peyrou, nu vor conta ca una din cele mai mici satisf6cȳiuni ale vieȳei lor, pe aceea de a ved6 consimțim6ntul tuturor ratific6nd, în mod at6t de complect, judecata, care face din D-v6str6 pe poetul Latinit6ței 6ntregi.

Am avut on6rea a ve adresa c6te-va jurnale, cari au f6cut o dare de s6m6 despre serb6torile latine; permiteȳi-mi, cu t6te acestea a completa articolele lor cu detaliile ce ve-ȳi g6si în acest plic. D6nsele nu se refer6 dec6t la ședinȳa din 25 Maiu. Puteȳi, f6r6 6ndoial6, s6 faceȳi cu ele ceea-ce ve-ȳi crede de cuviinȳ6.

Am adresat la Maillane (Bouches du Rh6ne) unde reșede D. Mistral, epistola ce 6nsoȳea pe aceea ce-mi a-ȳi f6cut on6rea a-mi scrie, și m'6și considera f6rte onorat, a transmite marelui și escelentului nostru poet provential, ca și D-lor Ascoli și Tourtoulon, esemplarele operelor D-v6str6. V'6ș fi recunosc6toriu primind și D-v6tr6 unele din opusculele mele, și mai cu s6m6 relaȳiunea concursului din 1875, care a fost punctul de plecare al concursului actual.

Finitul epistolei D-v6st6 m'a f6cut a spera c6 vom av6 pl6cerea a ve str6nge în cur6nd m6na la Montpellier. Dac6 ar fi astfel, v'6ș ruga s6 me anunȳ6ți, și voiu p6stra la mine p6n6 la voiagiul D-v6str6, cupa D-lui Quintana. În cazul contrariu, ve voiu adresa-o la Mircesci, prin calea ferat6.

Bine-voit6 a primi, scumpul meu domn, espresiunea sentimentelor mele celor mai distinse.

A. Roque-Ferrier.

Societatea Studiului Limbelor Rom6ne.

Ședinȳa „C6ntului Latinului.”

Ședinȳa concursului pentru C6ntul Latinului avu loc de la 4 6re și jum6tate p6n6 la 6 6re și jum6tate sara, în interiorul Peyrounului, 6nt6r statua equestr6 a lui Ludovic XIV și Chateau d'eau. Pey-

Farmecul c6rȳilor 6șa ne atr6gea 6nc6t în lipsa puȳinȳei de a ne juca stam 6re, ba noȳti 6ntregi și ne uitam la alȳii cum 6și cerc6 norocul.

Ci c6 lipsa e un reu. Pentru noi 6nc6 era reu, c6 atunci c6nd nici unui n'aveam bani, și acest6 era cam des, nu puteam sta r6t6 pel6ng6 m6s6, ci mai c6utam și de „carte.” Și cu t6te acestea, D6mne, în vreme de 8 ani, c6t am fost în Blaj, multe noȳti n'am 6nchis un ochiu de dragul acestor c6rȳi farmecate!

Dar lumea era rea pe vremea mea. Profesorii nu 6ng6duiau ca s6 d6m și noi de-a c6rȳile. Acest6 m6estrie socoteau c6 numai ei și grecii ar fi în drept s6 o p6rte. De aceea în legile scolari era un § în care se ȳicea c6 „ștudenții cari se vor afla de-a c6rȳile, se vor elimina,” adec6 „li se va da drumul din Blaj.” Și pentru ca acest § s6 fie cu putere: din fie-care clas6 era pus c6te unul „curator,” peste cari apoi era unul din a 8-a „bedel,” cari s6 p6ndesc6 și s6 afle pe „ștudenții” „de-a c6rȳile,” ca s6-i p6t6 „ȳipa.”

Dar noi, cari sciam c6 unii pro-

fesori „dau de-a c6rȳile” ȳiua n6ptea, și numai atunci le las6 c6nd, dup6 cum ȳicea unul, au s6-și fac6 „die verfluchte Schuldigkeit,” adec6 s6 m6rg6 în școl6, — noi, cari le sciam acestea, ca nesce 6nveȳ6cei credincioși ce eram, le ar6tam în pracs6 c6 „a bove majori discit arare minor,” tr6g6ndule dung6 preste r6vaș. Sau facem adec6, ca caprele s6 fie gr6dinari, 6nsoȳindu-ne „la c6rȳi” cu curatorii și cu bedelul, sau dac6 aceștia erau 6nd6r6t-nici: peste ȳi puneam c6te pe unul mai mic s6 stee șpion la p6rt6 și s6 ne dee de scire c6nd s'ar ar6ta cineva; iar peste n6pte astupam ferestile cu perini, strae s. a., 6nt6ndeam pe m6sa un vestm6nt ca s6 nu sune crucerii, și 6ncuind p6rta și sloboȳind c6nele din lanț: p6n6 dimineȳ6 veneam de hac profesorilor cu §-ul lor os6nditoriu. Peste v6r6 „t6t6 tufa d6 s6l6ș,” și 6șa da și c6rȳașilor, cari în jurul unui suman asternut, pe care se puneau c6rȳile și „vizi” ne 6nșir6m covrig și: d6-i s6 m6rg6!

6șa dar6 tat6l meu tot a avut drept c6nd a ȳis c6 în Blaj va fi mult6 6nv6ȳatur6, și de aci va fi dat cu so-

col6la c6 petrecerea mea în Blaj nu va fi zadarnic6. O dusesem 6șa de departe cu c6rȳile, în c6t în anii din urm6 puteam face esamen de maturitate și din acest soi de c6rȳi.

S6 nu soc6t6 cineva c6 numai mie mi-au fost dragi c6rȳile. Ele erau ca p6nea de t6te ȳilele pentru toȳi „ștudenții.” Și ar fi fost o raritate ca din 100 de „ștudenți” s6 fi putut afla unul, care s6 nu pun6 pe altariul c6rȳilor timp și parale. O bun6 parte din aceștia cultiv6tori ai celor 32, au s6 se bucare de frumoșe suveniri, urm6ri a petrecerilor 6ndelungate de n6pte, ca reumatism și sl6birea ved6rei; — cunosce pe unul care din acesta a orbit de tot. Pe alȳii 6ns6 r6vna cu care au 6nv6ȳat „c6rȳile” i-a dus în gr6p6, prin ajutorul hecticeii.

Unii 6meni reut6cioși, pe cum p6te ved6 ori cine, ȳiceau și ȳic c6 c6rȳile ar fi un vr6șmaș, un feliu de venin ce om6r6 tinerimea moralicesce și trupesce. Și c6 acest6 stare de lucruri 6și are temeiul în lipsa de petreceri, de ocupaȳiuni, și peste tot în soȳietatea stricat6, în care se mișc6 tinerimea. Dar bețr6nii, cari ved6 mai

mult de c6t e lungul nasului, și cari 6și aduc aminte de vremile cele bune-rele, în cari au 6nv6ȳat ei carte, dau de rușine pe moralistii reut6cioși, spun6ndu-le c6 lumea-i stricat6, c6 tinerii nau lips6 de petreceri, fiindu-le chemarea a-și petrece cu cartea și nu în cafenele, în societ6ți pe la cugle și billarduri s. a.

(Va urma).

Notiȳe.

(Un nou clavier), Fraȳii Mangeot, fabricanȳi de pianuri, au n6scocit în ȳilele din urm6 un nou fel de piano, care, dup6 cum zic d6nșii, se p6te numi: piano cu doue clavire resturnate. N6scocirea fraȳilor Mangeot este f6rte simpl6, dar și f6rte interesant6.

Ca s6 6ntel6g6 cineva așezarea noului instrument, 6nchipuiasc6 și un piano cu dou6 r6nduri de clape, unul pus deasupra altuia, și cel de deasupra tras mai 6napoi, sem6n6nd am6ndou6 r6ndurile cu dou6 trepte ale unei sc6ri. Fie care r6nd de clape corespunde cu o deosebit6 sistem6 6ntreg6 de c6rde, de c6te șapte octave una, și fie care sistem6 6și are

ronul este, după cum se scie, o plimbare, situată pe un loc foarte înalt, la una din es-tremitățile Montpellierului, și este încunju-rată de unul din cele mai întinse și mai magnifice orizonturi ale Franței meridionale. De o parte Alpii, marea Mediterană și vechia insulă Mangelona, cu biserica sa, care se înalță mutilată pe deasupra apei; de cealaltă parte, Pyreneii, vârful Saint Loup și primele Asise de la Cévennes; în față arcul de triumf, palatul justiției și catedrala sfântului Petru; în dos, lungile arcade ale unui aqua-duc, ce duce la Montpellier apele dela St. Clément și dela sorgintea Lez: acesta era tabloul miraculos al zilei de Sâmbătă, 25 Maiu. S'a creșut că, o idee așa de mare ca aceea a Cântului Latinului, nu pute fi în-carcerată în orizontul sălei unei societăți sa-vante, ori cât de spațioasă și ori cât de fru-moasă ar fi fost ea; s'a voit, ca soroze, ceriul și marea să ia parte la cea dintâiu sərbă-tore literară a gintei latine, și Peyronul a fost ales în unanimitate.

Estrada de onore era așezată pe pun-tul cel mai înalt al plimbării; lângă marele basiu, unde aquaducul varsă apele sale. De la 4 ore și jumătate d. de Quintana y Com-bis, deputat al Cortezilor și comisar al gu-vernului spaniol la expoziția universală din Paris, deschidea ședința în calitate de pre-sident; la dreapta sa, se aședau d. d. Paul Glaize, prefect al departamentului Puy de Dôme, și delegat al ministrului instrucțiunii publice pe lângă societatea limbilor romane în timpul serbătorilor latine; Alphonse Ro-que-Ferrier, secretariu al concursului și Fre-deric Donnadieu; la stânga d-lui de Quin-tana, se aflau dd. Tourtoulon, president al Societății limbilor romane; Mistral president al Felibrigelui; comitele de Tou-louse-Lantrec, director general al institu-tului provinciilor; Vicontele Henri de Bornier, autor al scrierei: „La Fille de Ro-land” și Léon de Berluc-Perusis, president al Academiei de la Aix-en Provence. O in-dispoziție nu permite reginei Jocurilor Flo-rale, Dómnei Mistral, a presidă sərbătorele Cântului Latinului. În prejurul birou-lui erau grupați d. de Lestaubiére, prefect la Hérault; delegații orașelor spaniole, Don Mariano Agiulo y Fuster, philologul catalan, Don Theodore Clorente; poetul și pu-blicistul valencian, Don Francesch Matheu y Fornells; Don Philippe Pedrel, ilustrul compositor dela Tortosa; Don Francisco de Varona; Don André Balagner y Merino; Don Ioseph Franquet y Dara, Baronul de Purroy, Lady Bonaparte Wyse și lor-dul Bonaparte Wyse, marele poet pro-vațial al Irlandiei, generalul Don Fran-cisco de Sagara; Boucherie et Revilont, vice președenți ai Societății limbilor romane Henri Delpuch, Mie Keitinger, colonelul Fulcrand; Theodore Aubanel, Sindic al men-ținerii Provancei, C. Chabaunea, Ioseph Ro-manille, promotorul Félibregelui; Louis Roumiense poetul și filologul Gabriel Aisais ssecretar al Societății archeologice dela Bé-ziers; abatele Iosif Romy, Cavallier, presi-

dent al Paragelui; Lieutand bibliotecar al orașului Marsilia și president al „Dori-lor provinciale;“ Légier de Mesteyme, delegat al orașului Apt Albert Arnavielle, Camille Laforgue, Ch. Descosse, d'Ermitanis Guillibert, Alphonse Tavau, Jean Gaidaun, Lois Maurel, Jean Mouné, Laures, de Font-vert, Autust Verdol, doctorul Mazel, Revoil Achile. Mir, doctorul Charles Corte, comitele de Villeneuve Esclapou, Langlade, păstorul Fesquet, Bistagne, Durand d'Arsac, Malechie Frizet, Planzollles, Antonin Glaize, Fabrège, Itier și un mare număr al notabilității fran-cese și spaniole, delegați ai orașelor și so-cietăților învățate din miadă și. Un apus de soroze fermecătoriu, amestecat de câteva brusce bătăi de vânt, răspânda rațele sale pe Pey-ron și da sərbătorii un adevărat caracter meridional. Ședința a fost deschisă prin e-secutarea musicală a cântului canadian, or-chestra cu abilitate de d. Mercuriu de la Montpellier. Urmă apoi marșul militar ro-mân și mulțimea, care se înbulzea pe Pey-ron, îl aplaudă cu vioiciune. Îndată, în urmă d. Roque-Ferrier citi raportul scu asupra pie-selor trâmise la concursul Cântului La-tinului, sau mai bine părțile cele mai e-sențiale ale acestui raport; căci comunica-rea întregă ar fi absorbit prea mult timpul adunării, nerăbdătoare a auși glasul d-lui de Quintana.

Discursul poetului și deputatului cata-lan fu merele suces al ședinței. Aclama-țiuni repetate l însoțiră ori de câte ori a-firma comunitatea sentimentelor gintei latine Când el vorbi despre „acele popore ale o-rientului, „de unde ne vine în fiecare dimi-„nătă lumina, ce ne lumineza, amestecată „cu atâtea regrete și cu atâtea temeri“ totă lumea cugeta la România și la țările de limba romană, cari sunt separate, sau pe cari încercă a le separa. Talia înaltă, gesticula-țiunea măreță și nobilă, elocința spaniolă, și francesă în același timp, a d-lui Quintana impresionă cu deosebire auditoriul care l asculta. După ce d. de Quintana își relouă lo-cul, d. Donnadieu, care obținuse în ajun un mare succes prin raportul scu asupra con-cursului de prosă neo-latină al Societății Limbilor Romane, dete lectură Cânt-ului Latin al lui Alecsandri. Mistral citi o magnifică poezie provincială în onorea gintei latine. După rugăciunea d-nului de Quintana, Con Francesch Matheu y Fornells recită strofele arțătore ale frumoșei poezii catalane, pentru care i s'a oferit al doilea premiu al Cântului Latin. Contele Tou-louse Lautrec, directorul general al Insti-tutului Provinciilor și unul dintre descendenții vechilor comitate de Toulouse, se sculă atunci pentru a anunța că Insti-tutul Provinciilor alesese chiar în ajun ca membri corespondenți pe d-nii Alecsandri, de Quintana y Combis și Alph. Roque-Ferrier, și că a voit a se asocia ase-menea la sentimentele de fraternitate ce au suscitat pretutindenea sərbătorile Florale de la Montpellier. Ceremonia din Peyron fu terminată prin execuțiunea marșului de

incoronare, scrisă de cătră Don Philippe Pedrell din Tortosa, după stăruința d-lui Quintana. El fu executat de cătră musica regimentului al 2 lea de geniu, și aceea a regimentului 122 de linie, sunând unite, sub direcțiunea dlui M. Fedrel.

După câteva minute ședința se rădica, și asistenții se pregătiră pentru a lua parte la un banchet, ce avu loc în sala de con-certe, și la care au asistat, în același timp, și câteva autorități Montpellierene, romaniștii felibrii și savanții străini.

Banchetul a fost dela început și până la sfârșit, animat de cea mai francă cordia-litate. După un tóst al D-lui Lestaubiére pentru reprezentanții națiunilor latine, se dete cetire, în mijlocul aplauselor entusias-tice, următoarei depeși, ce fusese remisă D-lui Tourtoulon, președintele Societății Limbilor Romane și a comitetului sərbătorilor latine. D-lui Baron Ch. de Tourtoulon, Montpellier Franceia.

„Regretăm, foarte mult, că nu putem a-„sista la prima sərbătore a poporelor latine. „Trista situațiune a patriei noastre și ocupa-„țiunile cari ne au reținut până la finele lui „Iuliu, ne au privat de fericirea de a stringe „mână frățescă, pe cari ne o întind glorioșii „noștri frați dela Montpellier. Sântem cu i-„nima între voi, o frați latini, și inima nô-„stră dorește ca a vóstră, să fie obligată a „accepta invitațiunea ce ve transmitem, în „numele națiunei Române de la Dunăre, de „a vă reuni în luna lui Septemvre 1879, la „Bucuresci. — Deputați: Urechia, N. Lu-pascu, Dr. Sergiu, Holban, Aurelian, Locu-„tén Michail, Grigorescu, Ionescu, Crăciu-„nescu, Morșun, Buriléau, Dimancea, Poie-naru Bordea, Boldur Lătescu, Sihlenu, vechiu „președinte al parlamentului, Codrescu, Moga „Demetru, Ion Ghica, Grigorie Cantacusino, „Golescu, Colibășan, Villacros.

Reuniunea respuse imediat prin ur-mătorele telegramă:

Domnului Sihlenu, vechiu președinte al Par-lamentului Român.

Bucuresci.

„Vă mulțumim cu emoțiune.

„Primum cu bucurie.

„În numele latinilor reuniți la Mont-„pellier: Tourtoulon, Quintana, Fred, Mis-„tral, Bornier, Berluc-Perusis, Toulouse Lau-„trec Azais, Chabanéu, Lieutand, Donnadieu „Faliés, Fabrège, Matheu, y Fornells, Ioseph „Rome, Glaize, Roque-Ferrier, Boucherie, „Deandreis, Delpuch, Llorente, Agiulo y „Fuster, Aubanel Roumanille Roumieux, Bo-„naparte-Wyse, Tavan, Cavallier, Laforgue, Mie Keitinger, Langlade.“

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Arad, 10 Iunie v. 1878. Dacă vin cu rapórttele mele cam rar,*) nu este nici o mirare. Politica zilei consumă

*) Ce e drept de tot rar, te mai și ui-tasem Red.

pedalele ei deosebite, — așa că în adevăr instrumentul e compus din două pianuri în aceiași cutie.

Așezarea celor două sisteme de corde și a clapelor corespunzătoare este foarte in-geniouă. Pe clapele din rândul de jos, de pe dreapta întâia, sunetele merg de la stânga spre dreapta în scară musicală, de la grave la ascuțite, ca pe ori și ce piano; însă pe rândul al doilea pe trepta de sus, sunetele merg în scară musicală de la dreapta spre stânga, adică tocmai de îndosele ca la pia-nul comun de pe trepta de jos. De aci re-sultă, că pe clapele de sus, mâna stângă jôcă în tocmai același rol pe care îl jôcă mâna dreaptă pe clapele de jos, pe când cea dreaptă face sus același lucru întocmai pe care stânga îl face jos.

Folosele născocirii fraților Mangeot le pôte înțelege ori cine se pricepe cătuși de puțin la piano. Mânile omului fiind așezate una de îndosele celeilalte, trebuie o deose-bită digitație pentru fie care mână ca să ese-cute același pasagiu. Pe pianul ordinar, mâna stângă se mișcă mai adesea în regiunea to-nurilor grave. De obicei mâna stângă este întrebuițată la ceea ce se numesce acom-paniare, pe când mâna dreaptă dă melodia și trăsurile cele strălucitoare. Unele pasage

cer uneori ca o mână să facă sărituri repezi alteori ca amândouă mânil să se încruci-șeze ceea ce pe deoparte e greu, și pe de alta oprește de a căpăta efecte mari. Apoi este și mai greu, când amândouă mânil trebuie să lucreze într'una și aceiași re-giune, adică când și melodia și acompania-rea sânt așezate pe aceleși sunete, grave ori ascuțite.

La pianul cel nou al fraților Mangeot, fie care mână are la dispoziția sa tot șirul de sunete al unui piano întreg, fără să mai aibă nevoie să trecă în regiunea mânil ce-lei lalte. Cele două mâni pot esecuta pe noul piano foarte ușor nu numai lucruri foarte grele, dar chiar imposibile de esecutat pe pianul ordinar.

De sigur, că scriitorii musicali, compu-nând pentru piano au trebuit să se confor-meze construcției instrumentului și puținței mânilor omenesci; cu pianul fraților Man-geot, lucrul se schimbă și scriitorii sânt mai mult liberi întru căutarea efectelor.

Întrebuițarea noului piano al fraților Mangeot cere firesce mai mare tehnică și cunoștințe mari musicale; s'ar puté însă în-cepe chiar studiul pianului pe instrumentul cel nou, și mânil dintru început s'ar deda cu indoitul rol ce pot juca pe pianul-Mangeot.

De sigur că pianul cel vechiu, cu un singur șir de clape, o să rămăie, dacă nu pentru alt ceva, cel puțin pentru cuvinte de economie; însă pianul cel nou în curând va ajunge să fie adevăratul piano de concert.

Toți pianiiștii îndemnatoci se vor deda repede cu noul instrument. Se zice chiar că un virtuos de mâna întâia, anume Zarebski la Paris, după încercări stăruitoare de vr'o doue luni, lucrând de minune pe pianul Mangeot. Pentru ca să arete minunatele a-vantagii ale noului instrument, Zarebski a compus a mare fantasie și a aranjat simfonia de deschidere a lui Oberon pentru pianul cu două șiruri de clape. Cei ce l'au aușit lucrând, mărturisesc că nonl instrument face efectul a două pianuri la cari ar cânta pa-tru mâni.

Se spune că idea noului instrument a venit mai întâiu pianistului Iosef Wieniawski care comunicând-o fraților Mangeot, dênșii au și pus-o pe dată în lucrare. Singurul in-strument de felul acesta se află în salónele d lui Comettant la Paris. Frații Mangeot s'au apucat acu să fabriceze și altele, la cari vor mai aduce nouă îmbunătățiri.

„Timpul.“

astădi aprópe întreg interesul, iar sci-rile noué politice D-vóstră le primiți în acel moment ca și noi. Prin ur-mare în această direcțiune n'am de a ve împărtași nici când ceva nou. Rar mi se oferă ocașiunea a scrie despre lucruri de a le nóstre interne, care ar interesa publicul mare, căci noi aici ducem o viață foarte liniștită.

Am cetit cu mare interes în „Te-legraful român“ articolul important „Presemne de decadință a populați-unei române din Austro-Ungaria“. Cu-prinsul acestui articol și conclusiunile finale a le autorului m'au îndemnat și pre mine a face nescari comparări statistice în diecesa nóstră. Și iată la ce rezultat am ajuns. După datele consistoriilor nóstre diecesa Aradului nu-meră 478,531 suflete, cari locuesc în 89,509 de case în 832 comune. În anul 1877 s'au botezat 20,314 copii și în acelaș an au repausat 20,986 ómeni. Dacă tragem bilanțul resultă, că în-tr'un singur an numărul suflete-lor în diecesa Aradului a scăđut cu 672 scie: șase sute șapte-deci și doi: Dacă acesta tristă stare a lucrului se va continua, diecesa Ara-dului în curând va simți decadența poporului într'un mod înfricoșat, căci scăderea cresce în progresiune geo-metrică. Ajungând la cunoștința ace-stui réu, sinodul eparchial ce a făcut? ve-ți întreba. A luat-o spre scire, ca tóte lucrurile, unde nu este în che-stie vr'o cauză personală. Cu tóte că mortalitatea în diecesa nóstră este așa mare tot mai dispunem despre 47,867 copii de 6—12 ani deoblegați a cer-ceta scóla. Dintre acestia, în a. 1877 numai 14,605 a cercetat-o, iar 33,262 copii au remas fără nici un învăț-ment. Iată dar al doile rezultat trist la care ajungem: Abea 29% din co-piili deoblegați la cercetarea scólei, cercetază scóla. Și dacă ne mai înfă-țișem, că din acesti 14,605 copii, o parte însemnată absolvéză scóla fără a sci ceti și scrie atunci prognosa culturii generațiunei tinere în diecesa nóstră este foarte posomorită. Sânt de acord cu „vocea seriouă“ a unui „archipresbiter“, că stăm reu și anume stăm foarte réu în diecesa Aradului, dar nu pot crede într'un senat scolar metropolitan, care să ne isbăvescă de tot réul. Până când mortalitatea între credincioși va fi așa mare, până când numai a patra parte din copii cercetéză scóla, senatul scolar înfi-ntând va fi un mijloc foarte bun pen-tru a remunera prenesce bărbați „na-ționali“, cari acum stau fără lucru, dar nici odată nu va schimba reul în bine. Dacă consistoriile eparchiali cu întreg apăratur lor constituțional nu pot produce binele, nu sciu prin ce „elixire“ ar face-o consistoriul me-tropolitan.

Preste tot reprezentanțiile nóstre bisericesci sânt foarte liberale, și mai liberale ce privesce votarea de salarii. Noi în Arad suntem seraci, ba foarte seraci: cheltuim aprópe întreg veni-tul nostru și pe ce? Pe salarii! Pe anul 1878 sinodul eparchial a votat un buget de preste fl. 33,000. Din acești 33,000 florini ne trebuie noué în Arad pentru consistoriu 8390 fl. (afară de léfa episcopului), ne trebuie tot noué diurne la deputați fl. 5600, ne trebuie tot noué 10,000 fl. pen-tru salariile profesorilor unui institut cu 62 elevi, tot noué în Arad ne mai trebuie pentru seminaru, pentru pen-siuni etc. etc. 3580 fl. Socotiți dar, după ce consumăm noi în centru din bugetul eparchial aprópe 28,000 fl., ce mai rămâne pentru bietele scóle de la sate? O. V. O.

Varietăți.

* (Parastas solemn), ponti-ficat de Escel. Sa Présanțitul Archiepp și Metropolit Miron Romanul în memoria neuitatului Marelui Archiereu Andreiu Baron de Șaguna, s'a celebrat eri în biserica nóstră gr. or. din ce-

tate. La această solemnitate funebră au luat parte și dd. asesori ai consistoriului metropolitan din Bănat și Ungaria, cari se află la sesiune.

* Présanția Sa P. Episcop al Aradului Ioann Meșian a plecat joi cu trenul de séra la Arad, de unde se va duce la Budapesta spre a participa la solemnitatea încheerii sesiunii și periodului dietal.

* (Măne), fiind timpul frumos, se va celebra părăstas solemn în biserica cea mare din Rășinari lângă care se află mormântul Marelui Arhiepiscop Andreiu Bar. de Șaguna, acum într'o capelă frumoasă zidită în stil gotic.

* (Programa examenelor publice la institutul Andrean) pedagogico-teologic gr. or. din loc ce se vor ține cu finalul anului scol. 1877/8 în zilele din 19 până în 29 Iunie 1878:

Luni în 19 Iunie începând la 8 ore i. a., Pastorală, Catechetica cl. III, prof. Hannia; — d. a. dela 3 ore, Limba maternă ped. I, II, prof. Pușcariu; Istoria patriei ped. II, prof. Barcian.

Mărti în 20 Iunie i. a. dela 8 ore, Dreptul Canonic cl. II, prof. Popescu; Geografia cl. II, ped. II, prof. Barcian; — d. a. dela 3 ore, Literatura română cl. I, prof. Popescu; Limba maghiară ped. I, prof. Popescu.

Mercuri în 21 Iunie i. a. dela 8 ore, Morala cl. II, prof. Pușcariu; Istoria naturală, Botanica, Mineralogia ped. I, prof. Barcian; — d. a. dela 3 ore, Zootehnică cl. I, prof. Comșa; Istoria bisericească ped. I, II, prof. Maier.

Joi în 22 Iunie i. a. dela 8 ore, Pedagogia, Metodica cl. III, ped. I, II, prof. Popescu; Psihologia cl. I, prof. Popescu; — d. a. dela 3 ore, Esegetica cl. II, prof. Hannia; Ermeneutica cl. I, prof. Hannia.

Vineri în 23 Iunie i. a. dela 8 ore, Introducerea în teologie, Isagogia, Patrologia cl. I, prof. Pușcariu; — d. a. dela 3 ore, Plantologia cl. III, ped. II, prof. Comșa; Logica cl. I, prof. Popescu.

Luni în 26 Iunie i. a. dela 8 ore, Istoria bisericească cl. I, prof. Maier; Geografia și Istoria ped. I, prof. Barcian; — d. a. dela 3 ore, Pomologia cl. II, ped. II, prof. Comșa.

Mărti în 27 Iunie i. a. dela 8 ore, Zoologia cl. II, ped. II, prof. Barcian; Computa ped. I, II, prof. Comșa; — d. a. dela 3 ore, Retorica cl. III, prof. Maier; Limba germană ped. I, prof. Maier.

Mercuri în 28 Iunie i. a. dela 8 ore, Cântări și tipicu prof. Cunțan.

Joi în 29 Iunie i. a. dela 8 ore, Încheierea anului solemn.

Din conferința prof. extraordinară ținută în Sibiiu la 22 Maiu 1878.

I. Hannia,
director.

* (Ordinea examenelor publice), la școlile centrale române gr. or. din Brașov cu finea anului scol. 1877/78. — Esămenele scripturistice și orale de promovare încep în 8 Iunie st. v. și durează până în 19 Iunie st. v. —

Esămenele publice:

a) *La Gimnasiu și la școla comercială și reală:*

Mărti în 20 Iunie st. v. 8—11½ ore a. m. cl. I. gimn. A și B. 3—6½ ore p. m. cl. II. gimn. reală. — Mercuri în 21 Iunie st. v. 8—11½ ore a. m. cl. III. gimn. reală; 3—5 ore p. m. cl. IV. gimn.; 5—6 ore p. m. toate despărțemintele din gimnastică. — Joi în 22 Iunie st. v. 8—11½ ore a. m. cl. V.—VII. din religiune, l. latină, istorie, fizică și matematică; 3—6 ore p. m. cl. I. II. comercială. — Vineri în 23 Iunie st. v. 8—10 ore a. m. cl. V.—VII. din l. elină, română, maghiară, germană, istoria naturală și logică; 10—12 ore a. m. toate despăr-

țemintele din l. francesă; 4—5 ore p. m. toate despărțemintele din cântări. — Sâmbătă în 24 Iunie st. v. 10½—11½ ore a. m. cl. IV. și V. de copile.

b) *La școla primară (normală) de copii și de copile vor esamina.*

Joi în 22. Iunie st. v.; 8—10 ore a. m. în cl. IV. de copii, . . inv. I. Dobrean.; 3—4½ ore p. m. în cl. III-a de copii . . inv. G. Bellissimus.; 4½—6 ore p. m. în cl. III b. de copii, . . inv. I. Aron. —

Vineri în 23 Iunie st. v.; 8—9½ ore a. m. în cl. II-a de copii, . . inv. D. Cioflec.; 9½—11 ore a. m. în cl. II b. de copii, . . inv. N. Oancea.; 3—5 ore p. m. în cl. I. de copii, . . inv. I. Peligrad.

Luni în 26 Iunie st. v.: 8—9½ ore a. m. în cl. III. de copile . . inv. Z. Butnariu; 9½—11 ore a. m. în cl. II. de copile . . inv. P. Iuran.; 3—4½ ore p. m. în cl. I. de copile . . inv. S. Crangă. — Esămenele în clasele primare se încheie cu cântări sub conducerea lui G. Ucenescu.

c) *Esămenele de maturitate.*

1. Esămenul oral de maturitate cu școlarii din cl. VIII. gimn. va fi Luni în 26 Iunie st. v. înainte și după amăzi.

2. Esămenul oral de maturitate cu școlarii din cl. III. comercială va fi Mărti în 27 Iunie st. v. înainte și după amăzi.

Joi în 29 Iunie st. v.: După servițiul divin împreunat cu rugăciunea de mulțămită în biserica sf. Nicolae din Scheiu se va încheia anul scol. 1877/78 cu cetirea clasificățiunilor și cu împărțirea premiilor în sala cea mare a Gimnasiului.

La aceste esămene publice precum și la festivitatea de încheiere are onore subscrisa Direcțiune a invita pe părinții școlariilor, precum și pe toți amicii și binevoitorii școlilor.

Brașov, în 5 Iunie 1878 st. v.

Direcțiunea Școlilor Centrale Române gr. or.

St. Iosif m. p., corector prov.

* La solemnitatea de mâne de care amintirăm mai sus și care va avea loc mâne la ori ce întâmplare avem să adaugem următoarele:

Elevii institutului Andreian sub conducerea dlui inspector seminarial vor pleca din Sibiiu la 4½ ore dimineața în ordine corespunzătoare spre Reșinariu în frunte cu două stindarde naționale îmbrăcate în doliu, între cari o cunună destinată a se pune pe mormânt. În mijlocul conductului un stindard negru. În conduct între stindardele aceste se vor purta și stindardul Ungariei și imperăției.

Liturghia și Parastasul se vor celebra în biserica cea mare din Reșinari sub pontificarea Escelenției Sale P. Archiepp și Metropolit Miron Romanul, cântând chorul clericilor o parte (eventual totă liturghia) iară cealaltă parte chorul compus din domni și dămne din Sibiiu.

PARTEA SCIENTIFICĂ și LITERARĂ.

Schițe din florărit.

IV. Florile de odaie.

(Urmare).

Mărginit, am pute dice, foarte mărginit este numărul florilor înzestrate de natură cu privilegiul de a nu suferi scădere, osândite fiind a vegeta vara, iarna într'ne neajunsurile celor mai multe odăi locuite, — neajunsuri, precum: aer uscat, lipsă de lumină și de aer, colb, treceri grabnice dela căldură la răcedă și viceversa etc. Prin această afirmare nu voiu a da să se înțelgă ca și când asemenea flori nu ar înainta mai repede, având la dispoziție aer, căldură și lumină de ajuns.

Intocmai celorlalte plânt, florile reușesc cu atât mai bine cu cât sunt puse în condițiuni mai favorabile.

Iată în câteva cuvinte legea de căpetenie, dela a cărei realizare atârână succesul dorit.

A înlătură toate neajunsurile amintite din odăile, unde locuim, este preste puțință, din motive ușor de aplicat. Remâne dar să mărginim, încât putem, numărul acelor neajunsuri și să ajutăm vegetățiunea, și să aplicăm mijlocele disponibile drept scut în contra influențelor stricăciōse.

Un scut practic sânt ferestrele duple. Lăstate în grija sorții și în deosebi având gerul pe unde răsbate, lucru firesc, florile ușor pot degera. Ca cel mai nimerit adăpost se recomandă deschiderea ferestrei din lăuntru și provederea ferestrei din afară cu o împletitură de paie sau rogoz, care să ocrotescă florile în cursul nopților gerōse. Dimineața după ce odaia s'a încălđit, perdéua se pune la o parte sau se înfășură pe un mic sul de lemn ce stă întins de-asupra ferestrei. În lipsa acestor perdele căldurōse și în vreme de ger mare, florile se iau dintr'ne ferestre și se țin în odaie până dimineața, când apoi se reaședă la locul lor. Pe timp cald și cu sōre, ferestra ce duce în afară se deschide spre a împrospeța aerul.

Într'ne condițiunile priincioase florilor, lumina jōcă un rol fōrte însemnat. Să fim deci cu băgare de samă în alegerea locului pentru otele cu flori, preferind ferestrele mari și situate în fața sōrelui spre mēdădi-resărit. Fioresce că mulți cultivători vor trebui să pună otele aiurea, fie că nu dispun de asemenea ferestre fie din alte împrejurări locale.

Acei cari bucuos ar ținē câte-va flori frumoșe preste iernă, dar n'au decât ferestre simple și cam espuse la frig, se pot ajuta cu un fel de colivie mare, compusă din sticlă și părăcane cu coperiș. Pe fundul coliviei se află o tipsisie de tinichea, preste care stă întinsă o gratie de fer, menită a purta otele cu flori. Laturea dinainte a coliviei servește ca ușă pentru a întroducere aer prōspēt și a delătura prisosul umedelei. Florile închise în colivie arareori au trebuință de apă.

Colivia sau alte aparate de felul acesta să se espună luminei potrivit cu trebuința de lumină ce au florile din colivie. Adevērat că cele mai multe flori trebuie încâtva scutite de rađele ferbinți ale sōrelui însă mai că nu este plântă, care să nu dea înapoi, osândită fiind a trăi tot numai la umbră. În cazul din urmă începe să pătimescă până și edera atât de puțin pretențioasă.

Lumina s'ar putē numi sufletul vieții vegetale. Drept aceea, nimic mai firesc decât a alege pentru colivie resp. pentru otele cu flori un loc cât mai luminos, fie în nemijlocita apropiere a ferestrelor fie altundeva. Umbra îndelungată are de urmare frunze cam palide și mlădițe subțirele, slăbuțe. Să nu uităm deci a întōrce otele resp. mesele cu flori și cu dosul spre lumină, dacă este ca diversele organe vegetale să se desvōlte deopotrivă.

Un mare neajuns pentru flori este colbul ce plutesce în aerul odăilor locuite. Colbul (praful, pulberea) astupă porii frunzelor și îngreuează astfel respirațiunea. Care va se dică, nu este de ajuns a aștepta ca ploile calde din primăvară să spele frunzele încărcate de colb, după cum obicinuiesc unii cultivători de flori. Mult mai recomandabil este să curățim înșine colbul de pe frunze măcar la câte trei săptămāni. Acesta se face cu ajutoriul unui burete de șters sau și a unui petec mōle de postav; frunzele pēroșe și gingașe se pot șterge cu un penel

sau cu o perie mōle. Ștergerea să fie însoțită de o vânătoare asupra micilor insecte ce se încuibă mai ales pe sub frunze sau aprōpe de mugurii florilor.

(Va urma.)

Prenumerățiune nouă

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămānă, deschidem pe cuartul al treilea, respective pe semestrul II, cu prețul cel mai moderat, care se pōte vedē în fruntea foiei.

Atragem atențiunea on. domni abonați al căror abonament se sfirșesc cu ultima Iunie, a și înnoi din vreme abonamentul pentru ca să nu fie expeditura silită a sista sau a întârđia ca espedarea foiei*). Acei on. dd., cari prenumēră de non, să nu întârđie pentru ca editura să se pōtă orienta cu tipariul esemplarelor.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire prin asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung). Numele prenumērantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine ca să se pōtă ceti.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiiu.

*) O înlesnire fōrte mare în expedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Bursa de Viena

din 17/29 Iunie 1878.

Metalicele 5%	64 35
Împrumutul naț. 5% (argint)	66 35
Împrumutul de stat din 1860	113 60
Acțiuni de bancă	851 —
Acțiuni de credit	250 50
London	116 35
Argint	101 30
Galbin	5 54
Napoleon d'aur (poli)	9 54
Valuta nouă imperială germană	57 55

Economic.

Sibiiu, 21 Iunie n. Pro hectolitru: Grân fl. 8.20—9.20; Grân sēcăreș, fl. 7—7.80; Sēcăra fl. 5.90—6.20; Orz fl. 6.; Ovēs fl. 2.90—3.30; Cucuruz fl. 6.10—6.50; Mălăiu fl. 7.; Cartofi fl. 3.—3.50; Semēnță de cânepă fl. 14—15; Măzere fl. 10; Linte fl. 12.—; Fasole fl. 8.—; Făini fl. 7.; Slănină pro 50 chilo fl. 31.; Unsōre de porc fl. 30.—; Sēu brut fl. 17.50; Luminări de sēu pro 50 chilo fl. 30.—; Sēu de luminări fl. 25.—; Săpun fl. 21.—; Fēn pro 50 chilo fl. 0.90—1.10; Cănepe fl. 28—30; Lemne vērtoșe de foc pro metru cub fl. 3.20; Spirt pro grad 52½—75 cr.; pro chilo: carne de vită 36—44 cr.; Carne de vițel 30—36 cr.; Carne de porc 44—48 cr.; ōne, 10 de 20 cr.

Nr. 106—1878.

1-3

Anunțiu.

În virtutea §-lui 21. din statutele asociațiunei transilvane, și conform concludului luat de adunarea generală din anul trecut în ședința dela 7 August Nr. XLIII în Blaj: adunarea generale pentru anul curent, prin acesta se convōcă în opidul **Șimleu pe diua de 4. August c. n. 1878.**

Cea ce se aduce la cunoscința publică invitând pe toți membrii asociațiunei a lua parte în număr cât se pōte mai mare la ședințele acelei adunări.

Dela presidiul comitetului asociațiunei tranne pentru literatură română și cultura poporului român.

Sibiiu în 24 Iunie 1878.

I. Bologa
v. pres.

Dr. Ios. Hodoș.
secr.

Avis pentru căletori.

În casele **Habermann** (orecând Neumüller) piața Hermann sânt 18 odăi elegant mobilate și provedute cu tot confortul pentru căletori (pasageri) pe lângă **prețurile cele mai moderate.** În curtea spațioasă cu remise pentru trăsuri se află și grajduri pentru 40 cai.

1-3